

REGLER OCH DEFINITIONER

KURSER OCH DELTAGARE

Med utgångspunkt från behovet av en gemensam verksamhets-, studiestöds- stats- och landstingsbidragsredovisning skall följande bestämmelser om folkhögskolornas verksamhet tillämpas:

kursbegreppet

En folkhögskolekurs består av en eller flera kursdagar. Kursdagarna skall innehålla organiserat studiearbete med i genomsnitt lägst 4 timmar à 60 minuter per kursdag.

Deltidskurs skall omfatta antingen organiserat studiearbete med i genomsnitt lägst 3 timmar à 60 minuter (75%) eller planerat studiearbete med i genomsnitt lägst 2 timmar à 60 minuter (50%) per kursdag.

Kurs som omfattar minst 15 kursdagar betecknas som lång kurs.

Kurs som omfattar högst 14 kursdagar betecknas som kort kurs.

Lång kurs betecknas som allmän kurs eller särskild kurs vad avser kurser inom det allmänna statsbidraget. Lång kurs kan också hänföras till den särskilda utbildningsinsatsen.

Kommentarer:

Det angivna måttet på 20 klocktimmar organiserade studier vid heltidskurs är ett uttryck för skolans insatser. Här avses i första hand lärarledd undervisning och handledning men också övriga schemalagda eller på annat sätt gemensamt organiserade studier. Måttet är ett nettobegrepp exklusive exempelvis pauser, restid, hemuppgifter eller egen övningstid. För den studerande omfattar således heltidsstudier betydligt mer än det angivna måttet och skall jämföras med heltidsarbete.

För beräkning av studiernas omfattning vid distansstudier se "Riktlinjer för folkhögskolekurser på distans".

Per kursdag och skola kan en studerande i statsbidragshänseende ej rapporteras för mer än heltid (100%) även om den studerande deltar i mer än en kurs eller folkhögskollärlärd studiecirkel vid skolan.

beräkning av kurstid

I kurstiden får inräknas ett antal lovdagar som motsvarar en lovdag i genomsnitt för varje avslutad femveckorsperiod. Dessutom kursuppehåll högst en vecka exempelvis i samband med sportlovsveckan - detta gäller alltså en vecka/läsår och endast för kurser på minst 30 veckor. Lovdagar som läggs först eller sist i en termin kan ej inräknas i kurstiden. Helgdagar, d.v.s. röda dagar, som infaller på veckodagar under pågående kurs, räknas in i kurstiden.

Ett läsår måste i rapporteringshänseende delas upp på en höst- och en vårkurs. Skolan kan ändå vid läsårsplaneringen utgå från att ovanstående beräkning av lovdagar/lovvecka gäller per läsår och att skolan därmed kan fördela lovdagarna över läsåret utan hänsyn till terminsuppdelning.

I kurstiden får inräknas praktik på högst 15% av kurstiden i de fall där praktiken är en integrerad del av kursen och skolan gör insatser under praktiktiden. Detta får ses som ett genomsnittligt mått över en längre tid, t. ex. för en tvåårig fritidsledarutbildning.

När det gäller beräkning av kurstid vid distansutbildning hänvisas till bilaga "Riktlinjer för folkhögskolekurser på distans".

Folkhögskollärlärd studiecirkel omräknas till kursdagar genom att den summa klocktimmar som cirkeln omfattat divideras med 4.

deltagarbegreppet

Deltagare i en kort kurs är den som är närvarande den första kursdagen.

Deltagare i en lång kurs är den som påbörjat kursen och är närvarande den femtonde kursdagen. Som närvarande denna dag räknas även den som är tillfälligt frånvarande p g a sjukdom eller annat hinder. Eftersom ett läsår redovisningsmässigt delas upp i höst - och vårkurs måste deltagarna räknas på nytt varje termin. En deltagare som avbrutit under hösten kan sålunda inte tas med i vårterminens rapportering.

Som deltagare avses i statsbidragshänseende svenska kursdeltagare (personer bosatta i Sverige inkl flyktingar/invandrare med uppehållstillstånd) samt deltagare från övriga EES-området (Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland., Irland, Island, Italien, Liechtenstein, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal, Spanien, Storbritannien, Tyskland och Österrike). Även gäststuderande (personer med tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier) från länder utanför EES-området kan räknas med i verksamhetsrapporteringen upp till 5% av skolans deltagarveckor (ingångsvärdet) inom det allmänna statsbidraget.

Endast personer bosatta i Sverige kan utgöra underlag för statsbidrag avseende särskild utbildningsinsats.

Vid kurser helt förlagda utomlands kan endast svenska deltagare utgöra underlag för statsbidrag.

Antalet deltagarveckor i en kurs utgörs av produkten av antalet deltagare och antalet kursdagar i kursen dividerat med 5 och avrundat till närmast högre heltal.

Antalet deltagarveckor i en studiecirkel utgörs av produkten av antalet deltagare och antalet klocktimmar som cirkeln omfattat dividerat med 20. Produkten avrundas till närmast högre heltal.

ALLMÄN KURS

Det statsbidragskrav som finns angivet i förordningen föreskriver att den totala omfattningen av allmänna kurser vid en folkhögskola årligen skall utgöra minst 15% av verksamheten. Den allmänna kursen skall vara avsedd främst för dem som saknar grundskole- eller gymnasieutbildning.

I propositionen från 90/91 ger statsrådet följande beskrivning av vad som kännetecknar de allmänna kurserna:

"De allmänna kurserna bör ge kunskaper och färdigheter i allmänna ämnen. I SÖ:s föreskrifter definieras den allmänna kursens innehåll till ett brett ämnesurval. Jag anser i likhet med bl.a. kommittén att denna definition fortfarande är användbar. Det måste självfallet vara så, att det inom detta begrepp för den allmänna kursens innehåll finns utrymmen för nya ämnesområden av skilda slag. Kommittén ger som exempel på sådana nya områden bl.a. datakunskap samt miljö- och energifrågor."

Varje enskild skola måste själv bedöma innehållet och uppläggningsen av de allmänna kurserna. Viss vägledning kan man få av kriterierna för studieomdöme och grundläggande behörighet, eftersom dessa begrepp är så starkt förknippade med den allmänna kursen. Där rekommenderas att studieomdöme endast ges på kurser, som till minst hälften utgörs av allmänna ämnen. Sådana kurser kan alltså ha en särskild ämnesprofil upp till halva kurstiden. Av detta resonemang följer inte att alla allmänna kurser måste berättiga till studieomdöme. Detta är som alltid skolans eget val.

ÅLDERSKRITERIER

allmän kurs

Av förordningen, § 6 framgår:

"Till en allmän kurs som ger en behörighet motsvarande den som kan fås genom det offentliga skolväsendet får endast den antas som fyller 18 år senast under det kalenderår kursen börjar, eller är äldre. Utan hinder härav får en folkhögskola till undervisningen anta en yngre elev som går ett individuellt program i gymnasieskolan." För upplysningar om individuellt program se flik 8.

särskild kurs och korta kurser

Till annan kurs än allmän kurs kan skolan också anta deltagare under 18 år. Dock skall deltagaren fylla lägst 13 år under det år kursen anordnas. Skolan bör samtidigt beakta vilka krav på erfarenheter och eget ansvarstagande hos deltagarna som följer av folkbildningens allmänna mål och karaktär.

särskild utbildningsinsats

Här gäller särskilda regler för bl.a. ålder. Se nedan.

SÄRSKILD UTBILDNINGSSINSATS**Särskilda statsbidragsvillkor**

För den verksamhet som anordnas med stöd av bidraget för *särskild utbildningsinsats* gäller, förutom de allmänna statsbidragsvillkoren, också följande särskilda villkor.

Kurserna skall anordnas på grundskole- och gymnasienivå och omfatta minst 15 veckor. Kurserna skall ha sådan inriktning och omfattning att de för den studerande kan vara en del av en utbildningsgång som leder fram till kunskaper motsvarande en grundskoleutbildning eller en treårig gymnasieskolutbildning.

Kurser kan omfatta mindre tid än 15 veckor, om de har till syfte att rekrytera studieovana personer till fortsatta studier på grundskole- eller gymnasienivå.

Utbildningen skall planeras och anordnas så att utbildningens inriktning och omfattning kan bestämmas med utgångspunkt i den studerandes önskemål, behov och förutsättningar. Den skall medverka till att stärka hans eller hennes ställning på arbetsmarknaden.

En studerande får påbörja utbildningen tidigast under det andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år.

Vid antagning till utbildningen skall i den ordning som anges i punkterna nedan 1-3 företräde ges åt sökande som saknar eller har brister i sådana kunskaper och färdigheter som krävs för slutbetyg från en treårig utbildning i gymnasieskolan eller motsvarande utbildning och som

1. är anmäld som arbetssökande vid den offentliga arbetsförmedlingen i den ordning som Arbetsmarknadsstyrelsen föreskriver och inte har kunnat få ett lämpligt arbete,
2. är arbetstagare, om arbetsgivaren genom en överenskommelse med den berörda lokala arbetstagarorganisationen har åtagit sig att för arbete i minst samma omfattning som studierna anställa någon som är långtidsarbetslös och som anvisas av den offentliga arbetsförmedlingen,
3. är uppsagd från sitt arbete eller annars hotas av arbetslöshet.

AVGIFTSFRI UNDERVISNING

I förordningen, § 7, anges att undervisning vid folkhögskola skall vara avgiftsfri. Följande avgifter är ej godtagbara:

avgifter för medverkande och deras omkostnader,
avgifter för "förhöjd" lärartäthet,
avgifter för undervisningslokaler,
avgifter för tillgång till bibliotek och tidskrifter eller
avgifter för tillgång till undervisningslokalerna efter skoltid.

De obligatoriska avgifter skolorna tar ut för kost och logi, studieresor, läromedel eller motsvarande måste kunna specificeras samt vara kända för de studerande vid kursens början.

Vid folkhögskolekurs som anordnas i samverkan med annan organisation kan inte heller den samverkande organisationen ta ut avgift av deltagaren för undervisningskostnader.

Avgiftsfriheten innebär vidare att skolan inte utöver sedvanliga stats- och landstingsbidrag kan ta ut ersättning från en tredje part för en enskild plats eller deltagare; i sådana fall skall dessa särredovisas som uppdragsutbildning.

STATSBIDRAGSBERÄTTIGAD VERKSAMHET

Den statsbidragsberättigade verksamheten indelas i

folkhögskolekurser
folkhögskollärlärd studiecirkel
kulturprogram
utvecklingsarbete
ideologisk profilering och rörelseanknytning

folkhögskolekurserna

Statsbidragen förutsätts i första hand användas till att genomföra långa och korta folkhögskolekurser som därmed blir basen i den verksamhet som bedrivs via folkbildningsanslaget.

För avgränsning av statsbidragsberättigade folkhögskolekurser gentemot uppdragsutbildning; se särskilda riktlinjer i Hjälpredan angående uppdragsutbildning

folkhögskollärlärd studiecirkel

Avser de studiecirkel som folkhögskolelärarna genomför inom ramen för sin tjänst på folkhögskolan och vars kostnader helt eller delvis finansieras via folkbildningsanslaget. Heltidsstuderande vid den egna skolan kan inte samtidigt vara underlag för statsbidrag i en folkhögskollärlärd studiecirkel.

kulturprogram

Via folkbildningsanslaget (allmänna statsbidraget) kan också kulturprogram finansieras och genomföras. I begreppet "kulturprogram" ingår konserter, utställningar, föreläsningar m.m., som vänder sig till andra än skolans kursdeltagare och anställda. Dessa rapporteras separat i verksamhetsredovisningen.

Rapporteringen förutsätter att skolan har kostnader för arrangemanget som ej täcks av samverkande organisation eller av entréavgifter eller dylikt. Endast kulturaktiviteter med närvarande publik skall rapporteras (etersända program rapporteras ej).

utvecklingsarbete

Från och med läsåret 1996/97 måste varje folkhögskola kunna visa, att ett belopp motsvarande minst 5% av statsbidraget årligen används för utvecklingsarbete. Skolan avgör vad som skall prioriteras. Till utvecklingsarbete kan räknas exempelvis pedagogiskt utvecklingsarbete, personalfortbildning, utveckling av ny verksamhet, utvärderingsprojekt eller särskilda rekryteringsinsatser för prioriterade grupper.

Utvecklingsarbetet rapporteras ej i den löpande verksamhetsredovisningen. Det skall i stället framgå av verksamhetsberättelse eller motsvarande vilken omfattning och inriktning utvecklingsarbetet haft under det gångna året.

ideologisk profilering och rörelseanknytning

Rörelsefolkhögskolorna erhåller fr. o. m. år 1999 ett riktat statsbidrag att användas för ideologisk profilering och rörelseanknytning av verksamheten

Det nya stödet skall göra det möjligt att utveckla ideologiskt och rörelseanknuten verksamhet genom att t. ex. användas till *pedagogisk utbildning* till personer inom rörelsen som man vill engagera som lärare, *fortbildningsverksamhet och idéseminarier* inom specifika ideologiska och rörelseanknutna områden, *utvecklingsinsatser eller utvecklingsprojekt* som har ideologisk inriktning kopplad till den egna rörelsen, *ideologiskt profilerad och rörelseanknuten kursverksamhet, som har utvecklingskaraktär* (med inbyggda utvecklingskostnader) samt *särskilda forskningsinsatser* som berikar den rörelseanknutna folkbildningen.

De ändamål som nämnts ovan kan ses som ett antal exempel på användning. Med rörelse avses inte enbart den egna huvudmannens organisation utan också andra rörelser och organisationer, som man vill utveckla samarbetet med. Detta gäller i synnerhet de skolor som drivs av föreningar eller stiftelser utan folk rörelse som huvudman. Dessa skolor har ofta ett samarbete med organisationslivet utifrån lokala/regionala eller andra intressebaserade förutsättningar, ett samarbete som kan utvecklas med stöd av det nya bidraget.

Efter verksamhetsårets slut skall en redovisning av genomförda aktiviteter lämnas i skolornas verksamhetsberättelser eller i bilaga till dessa.

December 2000